

Gustaf Erikson

FOTO: ÅLANDS SJÖFARTSMUSEUM

Segelk[👑]ungen

Gustaf Eriksons segelfartyg

Björn Sennebys akvareller

SJÖHISTORISKA

en del av STATENS MARITIMA MUSEER

Pamir. Akvarell av Björn Senneby, beskuren.

GUSTAF ERIKSON

Redaren Gustaf Erikson föddes den 24 oktober 1872 i Lemland på södra Åland. Både hans far och farfar hade arbetat till sjöss. Gustaf började sin sjöfartsbana redan som 10-åring då han tjänstgjorde en sommar som kajutvakt på barken *Neptun*. När han fyllt 13 år jobbade han som kock på samma fartyg. Han avancerade i graderna och blev 1891, 19 år gammal, understyrman på barken *Southern Belle*. År 1900 tog han sjökaptens-examen, mellan 1906 och 1913 var han befälhavare på flera fartyg i oceanfart.

Under åren hade han köpt andelar i olika fartyg och började nu köpa upp flera stora segelfartyg. Redan 1919 ägde han 9 fartyg, både barkskepp och skonare. När de flesta redare övergick till ång- och motorfartyg satsade Gustaf på segelfartyg för frakter som klarade längre frakttider, t ex säd från Australien till Europa. Rederiet var som störst 1935, då Gustaf

var 58 år, med 29 fartyg varav 15 större råriggade segelfartyg utan hjälpmotor. Gustaf Adolf Mauritz Erikson avled den 15 augusti 1947 i Mariehamn.

Gustaf Erikson var även delägare i flera ångfartyg och motorfartyg. Men det var som redare för de stora segelfartygen utan hjälpmaskineri som han blev mest känd och var både unik och sist. Fyra av hans stora segelfartyg, alla 4 mast barkar i stål, finns bevarade än i dag:

Moshulu, 4 mast barken som vann den sista vetekappseglingen 1939, ligger som restaurant i Philadelphia, USA. Hon såldes av Erikson 1946.

Efter Gustaf Eriksons bortgång skänkte hans familj år 1951 barken *Pommern* till Mariehamns stad där hon ännu är museifartyg.

Passat såldes samma år till en tysk redare, gick i trafik fram till 1957 och är idag vandrarhem och museum i Travemünde.

Pamir. Foto från Sjöhistoriska museets fotoarkiv.

Även barken *Viking*, såldes 1951 och lossade sin sista last i Göteborg. Där ligger hon ännu kvar och fungerar som hotell och restaurant. *Viking* är det största segelfartyg som byggts i Norden.

Av dessa bevarade segelfartyg är *Pommern* världsunik då hon fortfarande visar ett stort seglande fartyg med lastrum, besättningens utrymmen och kaptenens kajuta.

BJÖRN SENNEBY

Konstnären Björn Senneby (f 1946) har under en längre tid dokumenterat den seglande handelsflottan. Hans målningar skiljer sig från traditionella fartygsportätt då de är mer verklighetstroga i sitt utförande. Fartygen avbildas inte bara rakt från sidan, de har olika segelsättningar beroende på vind och kurs eller så ligger de för ankar.

Seglandet i salta hav syns också genom rost-rinningar på skroven, något skeppsporträtten sällan visar.

Samlingen med 41 akvareller föreställande samtliga Gustaf Eriksons segelfartyg är ett beställ-

ningsuppdrag av Fartygsmagasinet i Stockholm. Genom välvilligt tillmötesgående av dess ägare Freddie Braun har Sjöhistoriska museet fått den unika möjligheten att visa samtliga på en och samma gång. Även den stora oljemålningen med hamnmotiv av Björn Senneby är utlånad av Fartygsmagasinet.

Modellen av *Pamir* är byggd av och tillhör Björn Senneby. Modellen av *Archibald Russel* tillhör Fartygsmagasinet. Övriga föremål är hämtade ur Sjöhistoriska museets samlingar.

FARTYG PORTRÄTTERADE I UTSTÄLLNINGEN

Målning/Fartyg	Typ, byggort och byggår	Period i G. Eriksons flotta
1 <i>Tjerimaj</i>	3 mast bark, Amsterdam 1883	1913 – 1925
2 <i>Åland</i>	4 mast bark, Glasgow 1887	1913 – 1914
3 <i>Fredenborg</i>	3 mast bark, Åland 1881	1914 – 1916
4 <i>Borrowdale</i>	3 mast bark, Liverpool 1868	1916 – 1917
5 <i>Grace Harwar</i>	3 mast fullriggare, Glasgow 1889	1916 – 1935
6 <i>Professor Koch</i>	3 mast bark, Glasgow 1891	1916 – 1923
7 <i>Ingrid</i>	3 mast skonert, Åland 1906	1917 – 1919
8 <i>Southern Belle</i>	3 mast bark, Nova Scotia 1871	1917 – 1919
9 <i>Lawhill</i>	4 mast bark, Dundee 1892	1917 – 1943
10 <i>Margareta</i>	4 mast bark, Glasgow 1889	1917 – 1917
11 <i>Woodburn</i>	3 mast bark, Glasgow 1896	1919 – 1924
12 <i>Herzogin Cecilie</i>	4 mast bark, Bremerhaven 1902	1921 – 1936
13 <i>Loch Linnhe</i>	3 mast bark, Glasgow 1876	1922 – 1933
14 <i>Pommern</i>	4 mast bark, Glasgow 1903	1922 – 1952
15 <i>Carradale</i>	4 mast bark, Glasgow 1889	1923 – 1923
16 <i>Penang</i>	3 mast bark, Bremerhaven 1905	1923 – 1941
17 <i>Olivebank</i>	4 mast bark, Glasgow 1892	1924 – 1939
18 <i>Killoran</i>	3 mast bark, Troon 1900	1924 – 1940
19 <i>Carmen</i>	3 mast bark, Åland 1921	1924 – 1934
20 <i>Polstjärnan</i>	4 mast skonare, Åland 1920	1924 – 1924
21 <i>Baltic</i>	4 mast skonertskepp, Jakobstad 1919	1924 – 1939
22 <i>Archibald Russel</i>	4 mast bark, Greenoch 1905	1924 – 1949
23 <i>Hougomont</i>	4 mast bark, Greenoch 1897	1925 – 1932
24 <i>Ostrobotnia</i>	3 mast skonare, Jakobstad 1919	1925 – 1934
25 <i>Winterhude</i>	3 mast bark, Bremerhaven 1905	1925 – 1944
26 <i>Lingard</i>	3 mast bark, Arendal 1893	1925 – 1937
27 <i>Lalla Rookh</i>	3 mast bark, Liverpool 1876	1926 – 1928
28 <i>Estonia</i>	3 mast skonertskepp, Estland 1921	1927 – 1936
29 <i>Melbourne</i>	4 mast bark, Glasgow 1892	1929 – 1932
30 <i>Viking</i>	4 mast bark, Köpenhamn 1907	1929 – 1936
31 <i>Ponape</i>	4 mast bark, Genua 1903	1929 – 1936
32 <i>Pamir</i>	4 mast bark, Hamburg 1905	1931 – 1951
33 <i>Parma</i>	4 mast bark, Glasgow 1902	1931 – 1936
34 <i>L'Avenir</i>	4 mast bark, Bremerhaven 1908	1932 – 1936
35 <i>Passat</i>	4 mast bark, Hamburg 1911	1932 – 1951
36 <i>Varma</i>	3 mast bark, Nystad 1922	1933 – 1937
37 <i>Eläköön</i>	3 mast bark, Nystad 1920	1934 – 1937
38 <i>Kylemore</i>	3 mast bark, Glasgow 1880	1934 – 1937
39 <i>Pestalozzi</i>	3 mast bark, Hamburg 1884	1934 – 1937
40 <i>Dione</i>	4 mast skonertskepp, Åland 1923	1934 – 1939
41 <i>Moshulu</i>	4 mast bark, Glasgow 1904	1935 – 1946